

Uztura padomes sēde

Protokols Nr.15

Rīgā

2015.gada 29.maijā

Sanāksme notiek: Veselības ministrijā, Brīvības ielā 72

Sanāksmes sākums: plkst.12:00

Sanāksmi vada:

G.Belēvičs – veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs

Sanāksmē piedalās:

Uztura padomes locekļi:

A.Brēmanis, I.Jākobsone, I.Kondratjuka, N.Krūzītis, I.Birzniece, I.Pudule, M.Sauka, I.Straume, I.Rudzīte, L.Turnere, L.Meija.

Uzaicinātie:

Ingvilda Grosberga - Izglītības iestāžu ēdinātāju asociācijas valdes locekle

Iļona Dreimane - Izglītības iestāžu ēdinātāju asociācijas tehnoloģe

Žanna Žukele - Izglītības iestāžu ēdinātāju asociācijas valdes locekle

Elvīra Grabovska - Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā referente

Ernests Zavadskis - Pārtikas un veterinārā dienesta Pārtikas uzraudzības departamenta direktors

Inese Sikсна - Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociācijas projektu vadītāja

Dace Ugare - Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta Pārtikas drošuma un higiēnas nodaļas direktora vietniece

Sanāksmi protokolē:

L.Ļaksa – Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā referente

Darba kārtība:

1.Ievads.Darba kārtības apstiprināšana (veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs G.Belēvičs).

2.Pārtikas un veterinārā dienesta veikto pārbaužu rezultāti ēdināšanas uzņēmumos izglītības un ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās, konstatētie pārkāpumi un iespējamie risinājumi (Pārtikas un Veterinārā dienesta Pārtikas uzraudzības departamenta direktors E.Zavadskis)

3.Grozījumu Ministru kabineta 2012.gada 13.marta noteikumos Nr.172 „Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem” mērķis, plānotās izmaiņas un ieguvumi (Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vadītāja I.Birzniece)

4.Dažādi

1.Ievars. Darba kārtības apstiprināšana.

Sēdi atklāj veselības ministrs, Uztura padomes priekšsēdētājs G.Belēvičs, iepazīstina ar 15.Uztura padomes sēdes darba kārtību un jautā, vai Uztura padomes locekļiem ir iebildumi vai priekšlikumi par darba kārtībā iekļautajiem jautājumiem.

Uztura padomes locekļiem iebildumu par darba kārtību nav un tie apstiprina darba kārtību.

2. Pārtikas un veterinārā dienesta veikto pārbaužu rezultāti ēdināšanas uzņēmumos izglītības un ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās, konstatētie pārkāpumi un iespējamie risinājumi.

E.Zavadskis prezentē Pārtikas un veterinārā dienesta (turpmāk – PVD) veikto pārbaužu rezultātus ēdināšanas uzņēmumos izglītības un ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās un tur konstatētos pārkāpumus. Saskaņā ar 2014.gadā veiktajiem pārbaužu rezultātiem, visbiežāk uzņēmumos netiek pietiekami ievērota pārtikas telpu higiēna, iekārtu un aprīkojuma higiēna, kā arī ir paškontroles (HACCP) procedūras nepilnības. Attiecībā par pārbaudēs identificētajiem pārkāpumiem uztura jomā, tiek ziņots, ka visbiežāk netiek ievēroti veselīga uztura pamatprincipi, piemēram, nepareizi aprēķināta dienas un/vai ēdienreizes enerģētiskā vērtība un/vai uzturvērtība, atsevišķos gadījumos aprēķini netiek veikti vispār, ēdiena porcijas lieluma neatbilstība, nepietiekošs pārtikas produktu daudzums nedēļas ēdienkartē, izglītojamo pusdienās netiek nodrošināts pamatēdiens, kā arī ēdieni nedēļas ēdienkartē atkārtojas. Vienlaikus atsevišķos ēdināšanas uzņēmumos ēdiena pagatavošanā tika izmantoti pārtikas produkti, kas neatbilst normatīvajos aktos par izglītojamo, pacientu, sociālās aprūpes un rehabilitācijas klientu ēdināšanu noteikto. Kā iespējamie problēmu risinājumi tiek minēti papildus apmācību un semināru organizēšana izglītības iestāžu ēdināšanas uzņēmuma pārstāvjiem, papildus sabiedrības izglītošana, vienotas pārtikas produktu datu bāzes izveidošana un lietošana, kā arī pārdomātākas ēdināšanas organizēšana izglītības iestādē.

L.Meija norāda, ka, lai nodrošinātu atbilstošu ēdienkartes uzturvērtības un enerģētiskās vērtības aprēķinu, būtu nepieciešams izveidot publiski pieejamu pārtikas produktu datu bāzi, kuru varētu izmantot pašvaldības, ēdināšanas uzņēmuma vai iestādes atbildīgās personas, kas sastāda ēdienkartes, kā arī PVD kontroļu veikšanai.

E.Zavadskis piekrīt, un norāda, ka būtu jāstiprina jau esošā Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR” laboratorijas datu bāze, kā arī tai būtu jābūt publiski pieejamai.

I.Dreimane norāda, ka Izglītības iestāžu ēdinātāju asociācija (turpmāk – IIEA) piekrīt, ka ir vērtīgi veikt regulāras pārbaudes ēdināšanas uzņēmumos. Tomēr uzsver, ka PVD pārstāvji, kas veic uzņēmumu pārbaudes, interpretējot normatīvajos aktos noteikto, rada domstarpības un dažādu normu prasības uzņēmējiem.

E.Zavadskis norāda, ka PVD inspektoriem, veicot pārbaudes daudzās ar pārtikas apriti saistītos uzņēmumos, ir jāpārziņ daudzi normatīvie akti un to prasības. Tāpēc, lai padziļinātu inspektoru zināšanas kādā no jomām un uzlabotu viņu darba kvalitāti, ir ieviesta inspektoru darba specializācija. Papildus regulāri inspektoriem tiek organizētas apmācības un tie piedalās IIEA organizētajos semināros.

Uztura padomes locekļi piekrīt, ka būtu jāturpina darbs pie ēdināšanas pakalpojumu uzlabošanas izglītības un ārstniecības iestādēs, kā arī sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādēs. Papildus būtu jāizvērtē iespēja izveidot publiski pieejamu pārtikas produktu datu bāzi vai stiprināt jau esošās datu bāzes.

3.Grozījumu Ministru kabineta 2012.gada 13.marta noteikumos Nr.172 „Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem” mērķis, plānotās izmaiņas un ieguvumi.

I.Birzniece prezentē Veselības ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu par uztura normām izglītības un ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās (turpmāk – noteikumu projekts). Noteikumu projekta mērķis ir nodrošināt visiem bērniem vismaz vienu reizi dienā kvalitatīvu, svaigi pagatavotu ēdienu no dabīgiem pārtikas produktiem, noteikt atsevišķiem pārtikas produktiem kvalitātes kritērijus, kā arī papildināt pārtikas produktu sarakstu, kurus neiekļauj izglītojamo, pacientu, sociālās aprūpes un rehabilitācijas klientu ēdienkartē. Vienlaikus, lai nodrošinātu izglītojamajiem piemērotu pārtikas produktu klāstu papildus pusdienu ēdienkartei, noteikumu projekts paredz noteikt pārtikas produktus, kurus drīkst izplatīt izglītības iestādes teritorijā, t.sk. kafejnīcās, uzskodu un dzērienu automātos.

L.Meija vērš uzmanību, ka augļu nektāri, kas satur daudz pievienotā cukura nav primāri nepieciešami bērnu un pusaudžu uzturā, tāpēc tos var izslēgt no atļauto pārtikas produktu klāsta, kas tiek izplatīti izglītības iestāžu teritorijā. Vienlaikus tomātu mērce, kas nesatur pārtikas piedevas, ir veselīga bērnu un pusaudžu uzturā un tā būtu jāiekļauj bērnu ēdienkartē.

A.Brēmanis piekrīt L.Meijas teiktajam, ka tieši termiski apstrādāti tomāti padara likopēnu bioloģiski pieejamāku organismam un tos ir vērtīgi iekļaut ēdienkartē.

I.Birzniece informē, ka noteikumu projekts ir papildināts ar kvalitātes kritērijiem augļu nektāriem attiecībā uz ogļhidrātu, tai skaitā pievienotā cukura, daudzumu, kā arī ir noteikts, ka tie nedrīkst saturēt glikozes-fruktozes sīrupu. Vienlaikus ir noteikti papildus kvalitātes kritēriji tomātu mērcei un kečupam attiecībā uz pievienotā sāls un cukura daudzumu, kā arī tie nedrīkst saturēt noteiktās pārtikas piedevas. Tāpat noteikumu projekts ir papildināts ar tomātu mērces, kečupa un majonēzes izmantošanas ierobežojumu ēdiena pagatavošanā - ne biežāk kā reizi nedēļā.

I.Dreimane norāda, ka noteikumu projektā iekļauta prasība par ēdināšanas nodrošināšanu ar svaigi pagatavotiem ēdieniem ir grūti realizējama, ņemot vērā atsevišķu ēdiena pagatavošanas receptūru, piemēram, biešu zupa vai salāti, kur parasti bietes tiek novārītas iepriekšējā dienā.

G.Belēvičs norāda, ka noteikumu projektā iekļautā prasība par svaigi pagatavotiem ēdieniem ir iekļauta ar mērķi, lai ēdienkartē pēc iespējas mazāk tiktu izmantota industriāli ražota pārtika, kas satur pārtikas piedevas, daudz pievienotā sāls, cukura un tauku. Savukārt atsevišķu ēdiena sagataves nepieciešamības gadījumā arī turpmāk varēs gatavot iepriekšējā dienā. Ņemot vērā, ka noteikumu projekts paredz papildus kvalitātes prasības pārtikas produktiem, būtu jāmin, ka atsevišķu ēdiena pašizmaksas var sadārdzināties, tāpēc Veselības ministrija aicinās pašvaldības sniegt finansiālu

atbalstu izglītojamo pusdienu nodrošināšanai, atvēlot visu vai lielāko daļu valsts mērķdotācijas pusdienām pārtikas produktu iegādei. Vienlaikus, lai veicinātu iedzīvotājus veikt veselīgu izvēli, Veselības ministrija aicinās paaugstināt akcīzes nodokli bezalkoholiskajiem saldinātajiem dzērieniem, ka arī papildus piemērot akcīzes nodokli pārtikas produktiem ar augstu sāls, cukura un tauku daudzumu. Savukārt, lai sekmētu vietējo pārtikas produktu pieejamību izglītības iestādēm, būtu svarīgi sniegt iespēju zemniekiem piegādāt pārtikas produktus izglītības iestādēm bez pievienotā vērtības nodokļa.

Uztura padomes locekļi konceptuāli atbalsta noteikumu projekta tālāku virzību.

Tāpat Uztura padomes locekļi atbalsta, ka nākošās sēdes darba kārtībā tiek iekļauts jautājums par akcīzes nodokļa piemērošanu pārtikas produktiem ar augstu sāls, cukura un tauku daudzumu, kā arī tiks turpinātas diskusijas par publiski pieejamu pārtikas produktu datu bāzi, lūdzot atbildīgai iestādei sniegt informāciju.

G.Belēvičs informē, ka nākošās Uztura padomes sēdē aicinās Latvijas Pārtikas uzņēmumu federāciju (turpmāk – LPUF) un Latvijas Bezalkoholisko dzērienu uzņēmēju asociācijas (turpmāk – LBDUA) pārstāvjus ziņot par paveikto bezalkoholisko dzērienu reklāmas ietekmes mazināšanā bērniem, ņemot vērā, ka 2011.gadā starp minētajām asociācijām un Veselības ministriju tika noslēgts sadarbības memorands.

L.Turnere piekrīt uzaicinājumam un nākamajā Uztura padomes sēdē LPUF un LBDUA sniegs informāciju par sadarbības memorandā minēto prasību ievērošanu un veiktajiem pasākumiem.

Pielikumā:

1. E.Zavadska prezentācija „Izglītības, sociālās un veselības aprūpes iestāžu ēdināšanas uzņēmumu uzraudzības rezultāti”;
2. I.Birznieces prezentācija "Grozījumu projekts MK 2012.gada 13.marta noteikumos Nr. 172 “Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem””.

Uztura padomes priekšsēdētājs

G.Belēvičs

Sekretariāts

L.Ļaksa